

ДИРЕКТИВА 2013/33/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА**от 26 юни 2013 година****за определяне на стандарти относно приемането на кандидати за международна закрила
(преработен текст)**

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 78, параграф 2, буква е) от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

като взеха предвид становището на Комитета на регионите ⁽²⁾,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽³⁾,

като имат предвид, че:

- (1) Трябва да се внесат редица съществени промени в Директива 2003/9/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 г. за определяне на минимални стандарти относно приемането на лица, търсещи убежище ⁽⁴⁾. С оглед постигането на яснота посочената директива следва да бъде преработена.
- (2) Една обща политика в областта на убежището, която включва обща европейска система за убежище, е основен елемент на целта на Европейския съюз, насочена към постепенното създаване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие, което е отворено за тези, които, принудени от обстоятелствата, законно търсят закрила в Съюза. Тази политика следва да бъде ръководена от принципа на солидарност и справедливо поделение на отговорностите между държавите членки, включително тези, свързани с финансовите последици от нея.
- (3) Европейският съвет, по време на специалната си среща в Тампере на 15 и 16 октомври 1999 г., постигна съгласие да работи за създаването на обща европейска система за

убежище, която се основава на пълното и цялостно прилагане на Женевската конвенция за статута на бежанците от 28 юли 1951 г., допълнена с Нюйоркския протокол от 31 януари 1967 г. („Женевската конвенция“), и по този начин да се утвърди принципът за забрана на връщането. Първата фаза от общата европейска система за убежище е изпълнена чрез приемането на съответните правни инструменти, предвидени в договорите, включително в Директива 2003/9/ЕО.

- (4) На срещата си на 4 ноември 2004 г. Европейският съвет прие Хагската програма, която определи целите, които трябва да се изпълнят в областта на свободата, сигурността и правосъдието през периода 2005—2010 г. Във връзка с това в Хагската програма Европейската комисия бе приканена да приключи оценяването на инструментите от първата фаза и да представи на Европейския парламент и на Съвета инструментите и мерките от втората фаза.

- (5) На срещата си на 10—11 декември 2009 г. Европейският съвет прие Стокхолмската програма, в която отново бе потвърден ангажиментът по отношение на целта за създаване до 2012 г. на общо пространство на закрила и солидарност, основано на обща процедура за предоставяне на убежище и единен статут за тези, на които е предоставена международна закрила, въз основа на високи стандарти за закрила и справедливи и ефективни процедури. В Стокхолмската програма се предвижда също, че за лицата е от съществено значение, независимо в коя държава членка са подали молбата си за международна закрила, те да бъдат третираны по равностоен начин във връзка с условията на приемане.

- (6) Ресурсите на Европейския фонд за бежанците и на Европейската служба за подкрепа в областта на убежището следва да бъдат мобилизирани за предоставянето на адекватно подпомагане на усилията на държавите членки, свързани с изпълнение на стандартите, определени във втората фаза на общата европейска система за убежище, по-специално на онези държави членки, които срещат специфичен и несъразмерно голям натиск за техните системи за убежище, по-специално поради тяхното географско или демографско положение.

- (7) Предвид резултатите от извършените оценки на прилагането на инструментите от първата фаза, на този етап е уместно да се потвърдят принципите, на които се основава Директива 2003/9/ЕО, за да се гарантират по-добри условия при приемане на кандидатите за международна закрила („кандидатите“).

⁽¹⁾ ОВ С 317, 23.12.2009 г., стр. 110 и ОВ С 24, 28.1.2012 г., стр. 80.

⁽²⁾ ОВ С 79, 27.3.2010 г., стр. 58.

⁽³⁾ Позиция на Европейския парламент от 7 май 2009 г. (ОВ С 212 Е, 5.8.2010 г., стр. 348) и позиция на Съвета на първо четене от 6 юни 2013 г. (все още непубликувана в Официален вестник). Позиция на Европейския парламент от 10 юни 2013 г. (все още непубликувана в Официален вестник).

⁽⁴⁾ ОВ L 31, 6.2.2003 г., стр. 18.

- (8) За да се гарантира в целия Съюз еднакво отношение към кандидатите, настоящата директива следва да се прилага през всички етапи и видове процедури, свързани с молбите за международна закрила, във всички места и центрове, в които са настанени кандидатите, и за цялото време, за което им е разрешено да останат на територията на държавите членки като кандидати.
- (9) При прилагането на настоящата директива държавите членки следва да гарантират пълно спазване на принципа на висшия интерес на детето и на единството на семейството в съответствие с Хартата на основните права на Европейския съюз, Конвенцията на ООН за правата на детето от 1989 г. и Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи.
- (10) Във връзка с отношението към лицата, които попадат в обхвата на настоящата директива, държавите членки са обвързани със задълженията съгласно инструментите на международното право, по които те са страна.
- (11) Следва да се установят стандарти за приемане на кандидатите, които да бъдат достатъчни, за да гарантират достоен стандарт на живот и сравними условия на живот във всички държави членки.
- (12) Хармонизирането на условията на приемане на кандидатите, следва да допринесе за ограничаването на вторичните движения на кандидатите, водени от различията в условията на приемането им.
- (13) С цел да се осигури еднакво отношение към всички кандидати за международна закрила, както и за да се гарантира съгласуваност с настоящите достижения на правото на Съюза в областта на убежището, по-специално с Директива 2011/95/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 г. относно стандарти за определянето на граждани на трети държави или лица без гражданство като лица, на които е предоставена международна закрила, за единния статут на бежанците или на лицата, които отговарят на условията за субсидиарна закрила, както и за съдържанието на предоставената закрила ⁽¹⁾, е целесъобразно приложното поле на настоящата директива да се разшири, за да обхване кандидатите за субсидиарна закрила.
- (14) Приемането на лицата, които имат специални потребности за приемане, следва да бъде основна грижа на националните органи, за да се гарантира, че приемането е организирано по специален начин, за да отговори на техните специални потребности за приемане.
- (15) Задържането на кандидати, следва да се прилага в съответствие с основополагащия принцип, че едно лице не следва да се задържа единствено на това основание, че то търси международна закрила, по-специално, в съответствие с международните правни задължения на държавите членки и с член 31 от Женевската конвенция. Кандидатите могат да бъдат задържани единствено при съвсем ясно определени изключителни обстоятелства, предвидени в настоящата директива, и при спазване на принципа на необходимост и пропорционалност по отношение както на начина, така и на целта на такова задържане. Когато е задържан кандидат, той следва да има ефективен достъп до съответните процедурни гаранции като например право на съдебна защита пред национален съдебен орган.
- (16) По отношение на административните процедури, свързани с основанията за задържане, понятието „надлежно изпълнение“ изисква най-малко държавите членки да приемат конкретни и разумни стъпки, за да гарантират, че времето, необходимо за проверка на основанията за задържане, е възможно най-кратко, и че има реални изгледи тази проверка да може да се извърши успешно във възможно най-кратък срок. Задържането не трябва да надхвърля времето, разумно необходимо за приключване на съответните процедури.
- (17) Основанията за задържане, установени в настоящата директива, не засягат други основания за задържане, включително основания за задържане в рамките на наказателно производство, които са приложими съгласно националното право, без връзка с молбата за международна закрила на гражданина на трета държава или лицето без гражданство.
- (18) Отношението към кандидатите, които са задържани, следва да бъде при пълно зачитане на човешкото достойнство и тяхното приемане следва да бъде специално организирано, за да отговори на техните нужди в това положение. По-специално, държавите членки следва да гарантират, че се прилага член 37 от Конвенцията на ООН за правата на детето от 1989 г.
- (19) Може да има случаи, при които не е възможно на практика да се осигурят незабавно определени гаранции на приемането при задържане, например поради географското положение или специфичната структура на центъра за задържане. Въпреки това всяка дерогация от тези гаранции следва да бъде временна и следва да се прилага само при обстоятелствата, визирани в настоящата директива. Дерогациите следва да се прилагат само при изключителни обстоятелства и следва да бъдат надлежно обосновани, като се вземат предвид обстоятелствата по конкретния случай, включително конкретната тежест на приложената дерогация, нейната продължителност и отразението ѝ върху съответния кандидат.

(¹) ОВ L 337, 20.12.2011 г., стр. 9.

- (20) За да се осигури по-успешно физическата и психическата неприкосновеност на кандидата, задържането следва да бъде крайна мярка и може да се прилага едва след като всички алтернативни на задържането мерки, несвързани с лишаване от свобода, са били надлежно разгледани. Всяка алтернативна на задържането мярка трябва да зачита основните човешки права на кандидата.
- (21) С оглед спазването на процесуалните гаранции, които се състоят във възможността да се осъществява контакт с организации или с групи лица, които оказват правна помощ, следва да се предоставя информация за такива организации и групи лица.
- (22) При вземането на решения за жилищно настаняване държавите членки следва надлежно да отчитат висшия интерес на детето, както и конкретните обстоятелства в положението на кандидат, който е зависим от членове на семейството или други близки роднини, например несклучили брак и ненавършили пълнолетие братя или сестри, които вече се намират в държавата членка.
- (23) За да се насърчава самостоятелността на кандидатите и за да се ограничат значителните несъответствия между държавите членки, от основно значение е да се предвидят ясни правила относно достъпа на кандидатите до пазара на труда.
- (24) За да се гарантира, че материалната подкрепа, предоставяна на кандидатите е в съответствие с принципите, установени в настоящата директива, е необходимо държавите членки да определят нивото на такава подкрепа въз основа на относими показатели. Това не означава, че отпуснатата сума следва да бъде същата, както тази за собствените им граждани. Държавите членки могат да третират кандидатите по по-неблагоприятен начин в сравнение със собствените граждани, както е предвидено в настоящата директива.
- (25) Следва да се ограничат възможностите за злоупотреба със системата за приемане, като се посочат обстоятелствата, при които материалните условия на приемане на кандидатите, може да бъде ограничени или отнети, като същевременно се гарантира достоен стандарт на живот за всички кандидати.
- (26) Ефективността на националните системи за приемане и сътрудничеството между държавите членки по въпросите на приемането на кандидатите следва да бъдат гарантирани.
- (27) Следва да се насърчава подходяща координация между компетентните органи по отношение на приемането на кандидатите и следователно следва да се насърчават хармоничните отношения между местните общности и централните власти за настаняване.
- (28) Държавите членки следва да имат право да въвеждат или да запазят по-благоприятни разпоредби за гражданите на трети държави и лицата без гражданство, които търсят международна закрила от дадена държава членка.
- (29) В същия дух държавите членки се приканват да прилагат разпоредбите на настоящата директива по отношение на процедурите за разглеждане на молбите за форми на защита, различни от тази, която е предвидена в Директива 2011/95/ЕС.
- (30) Следва да се оценява редовно прилагането на настоящата директива.
- (31) Доколкото целта на настоящата директива, а именно установяването на стандарти за приемане на кандидати в държавите членки, не може да бъде постигната в достатъчна степен от държавите членки следователно поради обхвата и последиците на настоящата директива, може да бъде по-добре постигната на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки, в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз (ДЕС). В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигането на тази цел.
- (32) В съответствие със Съвместната политическа декларация на държавите членки и на Комисията от 28 септември 2011 г. ⁽¹⁾ относно обяснителните документи, държавите членки се задължават в обосновани случаи да прилагат към съобщението за своите мерки за транспониране един или повече документи, обясняващи връзката между компонентите на дадена директива и съответните елементи от националните инструменти за транспониране. Законодателят счита, че представянето на подобни документи е обосновано по отношение на настоящата директива.
- (33) В съответствие с членове 1, 2 и член 4а, параграф 1 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към ДЕС и Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), и без да се засяга член 4 от посочения протокол, Обединеното кралство и Ирландия не участват в приемането на настоящата директива и не са обвързани от нея, нито от нейното прилагане.
- (34) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към ДЕС и към ДФЕС, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане.

⁽¹⁾ ОВ С 369, 17.12.2011 г., стр. 14.

- (35) Настоящата директива защита основните права и спазва принципите, признати по-специално в Хартата на основните права на Европейския съюз. Настоящата директива цели по-специално да гарантира пълното зачитане на човешкото достойнство и да улесни прилагането на членове 1, 4, 6, 7, 18, 21, 24 и 47 от Хартата, и трябва да бъде прилагана в съответствие с това.
- (36) Задължението за транспониране на настоящата директива в националното право следва да бъде ограничено до разпоредбите, които представляват изменение по същество в сравнение с Директива 2003/9/ЕО. Задължението за транспониране на разпоредбите, които не са изменени, произтича от посочената директива.
- (37) Настоящата директива не следва да засяга задълженията на държавите членки по отношение на срока за транспониране в националното право на Директива 2003/9/ЕО, посочен в приложение II, част Б,

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

ГЛАВА I

ЦЕЛ, ОПРЕДЕЛЕНИЯ И ПРИЛОЖНО ПОЛЕ

Член 1

Цел

Настоящата директива има за цел да определи стандарти за приемането в държавите членки на кандидати за международна закрила („кандидати“).

Член 2

Определения

За целите на настоящата директива:

- а) „молба за международна закрила“ означава молба за международна закрила съгласно определението в член 2, буква з) от Директива 2011/95/ЕС;
- б) „кандидат“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство, които са подали молба за международна закрила, по която още не е взето окончателно решение;
- в) „членове на семейството“ означава, доколкото семейството вече е било създадено в държавата на произход, следните членове на семейството на кандидата, които се намират в същата държава членка във връзка с молбата за международна закрила:
- съпругът(ата) на кандидата, или неговия несклучил брак партньор или неговата партньорка, с когото (която) поддържа трайна връзка, когато правото или практиката в съответната държава членка третира несклучилите брак двойки по начин, сравним със сключилите брак двойки, съгласно своето право относно гражданите на трети държави;
 - ненавършилите пълнолетие деца на двойките, посочени в първото тире, или на кандидата, при условие че те не са сключили брак, независимо от това дали са родени от брак, без брак или са били осиновени, в съответствие с националното право;
 - бащата, майката или друго пълнолетно лице, което носи отговорност за кандидата по силата на правото или практиката на съответната държава членка, когато кандидатът е ненавършил пълнолетие и не е сключил брак.
- г) „ненавършил пълнолетие“ означава гражданин на трета държава или лице без гражданство на възраст под 18 години;
- д) „непридружен ненавършил пълнолетие“ означава ненавършил пълнолетие, който пристига на територията на държавите членки, без да е придружаван от пълнолетно лице, отговорно за него съгласно правото или практиката на съответната държава членка, докато грижата за него не бъде реално поета от такова лице; включва се също и ненавършил пълнолетие, който е оставен непридружен след влизането му на територията на държавите членки;
- е) „условия на приемане“ означава съвкупността от мерките, взети от държавите членки в полза на кандидатите, в съответствие с настоящата директива;
- ж) „материални условия на приемане“ означава условията на приемане, които включват жилище, храна и облекло, предоставени в натура или под формата на финансова помощ или на бонове, или като комбинация от трите, както и помощ за дневни разходи;
- з) „задържане“ означава всяка мярка на изолиране на кандидат от държавата членка в определено място, където кандидатът е лишен от свободата си на придвижване;
- и) „център за настаняване“ означава всяко място, което служи за колективно жилище на кандидатите;
- й) „представител“ означава лице или организация, определени от компетентните органи да помагат на непридружен ненавършил пълнолетие и да го представляват при процедури, предвидени в настоящата директива, с цел гарантиране на висшия интерес на детето и — при необходимост — при извършване на правни действия за ненавършили пълнолетие. Когато една организация е посочена като представител, тя определя лице, отговорно за изпълнението на задълженията на представител по отношение на непридружения ненавършил пълнолетие, в съответствие с настоящата директива;
- к) „кандидат със специални потребности за приемане“ означава уязвимо лице, в съответствие с член 21, което се нуждае от специални гаранции, с цел да се възползва от правата и да изпълнява задълженията, предвидени в настоящата директива.

Член 3

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага по отношение на всички граждани на трети държави и лица без гражданство, които подават молба за международна закрила на територията, включително на границата, в териториалните води или в транзитните зони, на дадена държава членка, докато имат разрешение да останат на територията в качеството на кандидати, както и по отношение на членовете на семейството, ако молбата за международна закрила се отнася и до тях според националното право.

2. Настоящата директива не се прилага по отношение на молбите за дипломатическо или териториално убежище, които са подадени до представителствата на държавите членки.

3. Настоящата директива не се прилага, когато се прилага Директива 2001/55/ЕО на Съвета от 20 юли 2001 г. относно минималните стандарти за предоставяне на временна закрила в случай на масово навлизане на разселени лица и за мерките за поддържане на баланс между държавите членки в полагането на усилия за прием на такива лица и понасяне на последиците от този прием ⁽¹⁾.

4. Държавите членки могат да решат да прилагат настоящата директива по отношение на процедурите за произнасяне по молбите за форми на закрила, различни от тази, която произтича от Директива 2011/95/ЕС.

Член 4

По-благоприятни разпоредби

Държавите членки могат да приемат или да запазят по-благоприятни разпоредби в областта на условията за приемане на кандидати, и на близките роднини на кандидата, които се намират в същата държава членка, когато те са зависими от него, или по хуманитарни причини, доколкото тези разпоредби са съвместими с настоящата директива.

ГЛАВА II

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ ЗА УСЛОВИЯТА НА ПРИЕМАНЕ

Член 5

Информация

1. Държавите членки информират кандидатите в разумен срок, който не надхвърля петнадесет дни след подаването на молбата за международна закрила, най-малко за предимствата, от които те могат да се ползват, и за задълженията, които трябва да спазват по отношение на условията за приемане.

Държавите членки гарантират, че на кандидатите е предоставена информация за организации или групи лица, които осигуряват специфична правна помощ, и за организации, за които се предполага, че биха могли да им помогнат или да ги информират относно условията на приемане, от които те могат да се ползват, включително медицински грижи.

2. Държавите членки гарантират, че информацията, посочена в параграф 1 се предоставя писмено и на език, който кандидатът разбира или се предполага, че разбира достатъчно. Ако е целесъобразно, тази информация може също така да бъде дадена устно.

Член 6

Документи

1. Държавите членки гарантират, че в срок от три дни след подаването на молба за международна закрила кандидатът получава документ, издаден на негово име, с който се удостоверява неговият статут на кандидат или че му е разрешено да остане на територията на държавата членка, докато молбата му предстои да бъде разглеждана или е в процес на разглеждане.

Ако титулярът не е свободен да се движи на цялата или на част от територията на държавата членка, документът удостоверява също и този факт.

2. Държавите членки могат да изключат прилагането на настоящия член, когато кандидатът е задържан и по време на разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена на границата, или в рамките на процедура за предоставяне на право на кандидата да влезе на територията на държава членка. В специфични случаи, по време на разглеждането на молбата за международна закрила, държавите членки могат да предоставят на кандидатите други документи, които са равностойни на документа, посочен в параграф 1.

3. Документът, посочен в параграф 1, не удостоверява задължително самоличността на кандидата.

4. Държавите членки приемат необходимите мерки, за да предоставят на кандидатите документа, посочен в параграф 1, който трябва да бъде валиден за срока, за който на тях им е разрешено да пребивават на територията на съответната държава членка.

5. Държавите членки могат да предоставят кандидатите пътен документ, когато сериозни хуманитарни причини правят необходимо тяхното присъствие в друга държава.

⁽¹⁾ ОВ L 212, 7.8.2001 г., стр. 12.

6. Държавите членки не предвиждат излишни или непропорционални документи или други административни изисквания за кандидатите преди да им се предоставят правата, с които те разполагат съгласно настоящата директива, единствено поради това, че са кандидати за международна закрила.

Член 7

Пребиваване и свобода на движение

1. Кандидатите могат да се движат свободно на територията на приемащата държава членка или в рамките на зоната, която им е определена от тази държава членка. Определената зона не засяга неприкосновената сфера на личния живот и дава достатъчно възможност за движение, за да гарантира достъпа до всички предимства, предвидени с настоящата директива.

2. Държавите членки могат да определят мястото на пребиваване на кандидата по съображения за обществен интерес или обществен ред или, когато е необходимо, за нуждите на бързото обработване и ефективното проследяване на техните молби за международна закрила.

3. Държавите членки могат да предвидят, че за да се ползват от материалните условия на приемане, кандидатите трябва реално да пребивават в определено място, което е посочено от държавите членки. Тези решения, които могат да имат общ характер, се взимат за всеки случай поотделно и въз основа на националното право.

4. Държавите членки предвиждат възможността да предоставят на кандидатите временно разрешение да напускат мястото на пребиваване по параграфи 2 и 3 и/или зоната, която им е била определена, по параграф 1. Решенията се взимат за всеки случай поотделно, обективно и безпристрастно, като се предоставят мотиви, когато са отрицателни.

Кандидатът не трябва да иска разрешение, за да се яви пред органите и съдилищата, ако неговото присъствие там е необходимо.

5. Държавите членки задължават кандидатите да съобщават своя настоящ адрес на компетентните органи и да им съобщават всяка промяна на адреса в най-кратък срок.

Член 8

Задържане

1. Държавите членки не могат да задържат едно лице единствено поради това, че то е кандидат за международна закрила в съответствие с Директива 2013/32/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. относно общите процедури за предоставяне и отнемане на международна закрила ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Вж. стр. 60 от настоящия брой на Официален вестник.

2. Когато се окаже необходимо и въз основа на преценка на всеки случай поотделно, държавите членки могат да задържат кандидат, ако не могат да бъдат приложени ефективно по-леки принудителни алтернативни мерки.

3. Кандидат може да бъде задържан единствено:

а) с цел установяване или проверка на неговата самоличност или националност;

б) с цел установяване на елементите, на които се основава молбата за международна закрила, което не би могло да бъде извършено, ако няма задържане, особено когато съществува риск кандидатът да се укрие;

в) с цел да се вземе решение в хода на процедура относно правото на кандидата да влезе на територията;

г) когато е задържан по процедура за връщане съгласно Директива 2008/115/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2008 г. относно общите стандарти и процедури, приложими в държавите-членки за връщане на незаконно пребиваващи граждани на трети страни ⁽²⁾, за да се подготви връщането и/или да се извърши процесът на извеждането и съответната държава членка може да докаже чрез обективни критерии, включително че кандидатът вече е имал възможност за достъп до процедурата за предоставяне на убежище, че има разумни основания да се предположи, че той подава молбата за международна закрила единствено с цел да забави или да затрудни изпълнението на решението за връщане;

д) когато това се налага с цел защита на националната сигурност или на обществения ред;

е) в съответствие с член 28 от Регламент (ЕС) № 604/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 26 юни 2013 г. за установяване на критерии и механизми за определяне на държавата членка, компетентна за разглеждането на молба за международна закрила, която е подадена в една от държавите членки от гражданин на трета държава или от лице без гражданство ⁽³⁾.

Основанията за задържане трябва да са предвидени в националното право.

4. Държавите членки гарантират, че в националното право са предвидени правила във връзка с алтернативи на задържането, като задължение за редовно явяване пред органите, внасяне на парична гаранция или задължение лицето да остане на точно определено място.

⁽²⁾ ОВ L 348, 24.12.2008 г., стр. 98.

⁽³⁾ Вж. стр. 31 от настоящия брой на Официален вестник.

Член 9

Гаранции за задържаните кандидати

1. Кандидатът се задържа единствено за възможно най-кратък срок и задържането продължава само докато са приложими основанията, предвидени в член 8, параграф 3.

Административните процедури, които се отнасят до основанията за задържане, предвидени в член 8, параграф 3, се изпълняват надлежно. Забавянията при административните процедури, които не могат да бъдат вменени в отговорност на кандидата, не оправдават продължаване на задържането.

2. Задържането на кандидата се постановява в писмена форма от съдебните или административните органи. В заповедта за задържане се посочват фактическите и правни основания за задържането.

3. Когато задържането е разпоредено от административните органи, държавите членки осигуряват бърз съдебен контрол за законосъобразността на задържането, който се провежда служебно и/или по искане на кандидата. Когато съдебният контрол се провежда служебно, решението в рамките на този контрол се взема във възможно най-кратък срок след началото на задържането. Когато този съдебен контрол се провежда по искане на кандидата, решението в рамките на този контрол се взема във възможно най-кратък срок след началото на съответната процедура. За тази цел държавите членки определят в националното право срока, в рамките на който се осъществява служебно провежданият съдебен контрол и/или съдебният контрол по искане на кандидата.

Когато в резултат от проведения съдебен контрол е установено, че задържането е незаконосъобразно, съответният кандидат се освобождава незабавно.

4. Задържаните кандидати се уведомяват незабавно в писмена форма на език, който разбират или за който има достатъчно основания да се предполага, че разбират, за основанията за задържането и за процедурите, предвидени в националното право за оспорване на заповедта за задържане, както и за възможността да поиска безплатна правна помощ и безплатно представителство.

5. Задържането се преразглежда от съдебен орган през разумни интервали от време служебно и/или по искане на съответния кандидат, по-специално когато това задържане е с удължен срок, когато възникнат относими обстоятелства или се получи нова информация, която засяга законосъобразността на задържането.

6. В случаите на съдебен контрол на заповедта за задържане, предвиден в параграф 3, държавите членки осигуряват достъп на кандидатите до безплатна правна помощ и безплатно представителство. Това включва най-малко изготвянето на необходимите за процеса документи и участие в изслушването пред съдебните органи от името на кандидата.

Безплатните правна помощ и представителство се предоставят от лица с подходяща квалификация, както се допуска или разрешава в националното право, и които нямат или не могат да имат потенциален конфликт на интереси с кандидата.

7. Държавите членки могат също да предвидят, че безплатните правна помощ и представителство се предоставят:

a) само на лицата, които нямат достатъчно средства, и/или

b) само чрез услугите на правни съветници или други консултанти, специално определени от националното право да оказват помощ и да представляват кандидати.

8. Държавите членки могат също:

a) да налагат финансови ограничения и/или ограничения в сроковете на предоставяне на безплатните правна помощ и представителство, при условие че тези граници не ограничават произволно достъпа до правна помощ и представителство;

b) да предвидят по отношение на таксите и другите разходи, че кандидатите не се ползват от по-благоприятни от обичайно предоставяните на техните граждани условия по въпросите, свързани с правната помощ.

9. Държавите членки могат да изискват пълно или частично възстановяване на направените разходи, след като финансовото положение на кандидата се подобри значително или ако решението за извършване на тези разходи е взето на основание невярна информация, предоставена от кандидата.

10. Процедурите за достъп до правна помощ и представителство се уреждат в националното право.

Член 10

Условия на задържане

1. Задържането на кандидатите се извършва по правило в специализирани центрове за задържане. Когато дадена държава членка не може да осигури настаняване в специализиран център за задържане и трябва да прибегне до настаняване в затвор, задържаният кандидат се отделя от обикновените затворници и се прилагат условията на задържане, предвидени в настоящата директива.

По правило задържаните кандидати се настаняват отделно от други граждани на трети държави, които не са подали молба за международна закрила.

Когато не е възможно кандидатите да бъдат задържани отделно от други граждани на трети държави, съответната държава членка гарантира, че се прилагат условията на задържане, предвидени в настоящата директива.

2. Задържаните кандидати разполагат с достъп до открити пространства.

3. Държавите членки гарантират, че лицата, които представляват Върховния комисар на ООН за бежанците (ВКБООН), имат възможността да общуват с кандидатите и да ги посещават при зачитане на правото на неприкосновеност на личния живот. Тази възможност се отнася и за всяка организация, която действа от името на ВКБООН на територията на съответната държава членка, съгласно сключено споразумение с тази държава членка.

4. Държавите членки гарантират, че членовете на семействата, правните съветници и лицата, които представляват съответните неправителствени организации, признати от съответната държава членка, имат възможност да общуват с кандидатите и да ги посещават при зачитане на правото на неприкосновеност на личния живот. Ограничения на достъпа до центровете за задържане могат да се налагат само когато по силата на националното право те са обективно необходими за сигурността, общественения ред или административното управление на центъра за задържане, при условие че достъпът не е значително ограничен или направен невъзможен.

5. Държавите членки гарантират, че на кандидатите редовно се предоставя информация, в която се разясняват правилата, които се прилагат в центъра за задържане, и се посочват техните права и задължения на език, който те разбират или за който има достатъчно основания да се предполага, че разбират. Държавите членки могат да предвидят дерогация от това задължение в надлежно обосновани случаи и за разумен срок, който трябва да бъде възможно най-кратък, в случай че кандидатът е задържан на граничния пункт или в транзитна зона. Тази дерогация не се прилага в случаите, посочени в член 43 от Директива 2013/32/ЕС.

Член 11

Задържане на уязвими лица и на кандидати със специални потребности за приемане

1. Здравословното състояние, включително психичното здраве на задържаните кандидати, които са уязвими лица, е основна грижа на националните органи.

Когато бъдат задържани уязвими лица, държавите членки осигуряват редовно наблюдение и подходяща помощ, като вземат предвид тяхното особено положение, включително тяхното здравословно състояние.

2. Ненавършилите пълнолетие могат да бъдат задържани единствено като крайна мярка и след като се установи, че, по-леки алтернативни принудителни мерки не могат да бъдат ефективно приложени. Такова задържане е с възможно най-кратък срок и се полагат всички усилия за освобождаването на задържаните ненавършили пълнолетие и за настаняването им на подходящи за такива лица места.

Висшият интерес на ненавършилия пълнолетие, както е предвидено в член 23, параграф 2, е от първостепенно значение.

Когато бъдат задържани ненавършили пълнолетие, те имат възможността да се занимават с дейности за свободното време, включително с игри и с развлекателни дейности, подходящи за възрастта им.

3. Непридружените ненавършили пълнолетие се задържат само при изключителни обстоятелства. Полагат се всички усилия за освобождаване на непридружените ненавършили пълнолетие възможно най-скоро.

Непридружените ненавършили пълнолетие никога не се задържат в затвор.

Доколкото е възможно непридружените ненавършили пълнолетие се настаняват в институции, които разполагат с персонал и оборудване, съобразени с нуждите на лицата на тяхната възраст.

При задържането на непридружени ненавършили пълнолетие държавите членки гарантират, че те се настаняват отделно от пълнолетни лица.

4. Задържаните семейства се настаняват самостоятелно, като по този начин им се осигурява достатъчно уединение.

5. Когато се задържат кандидати от женски пол, държавите членки гарантират, че те се настаняват отделно от кандидатите от мъжки пол, освен ако последните не са членове на едно семейство и всички съответни лица не са дали съгласието си за това.

Изключения от първата алинея могат да се прилагат и при използването на общи пространства, предназначени за отпих или социални дейности, включително за хранене.

6. В надлежно обосновани случаи и за разумен срок, който е възможно най-кратък, държавите членки могат да предвидят дерогация от параграф 2, трета алинея, от параграф 4 и от параграф 5, първа алинея, когато кандидатът е задържан на граничен пункт или в транзитна зона, с изключение на случаите, посочени в член 43 от Директива 2013/32/ЕС.

Член 12

Семейства

Държавите членки взимат подходящи мерки, за да запазят в рамките на възможното единството на семейството, което се намира на тяхната територия, ако на кандидатите са предоставени жилища от съответната държава. Тези мерки се прилагат със съгласието на кандидата.

Член 13

Медицински прегледи

Държавите членки могат да изискват кандидатите да бъдат подложени на медицински преглед по съображения, свързани с общественото здраве.

Член 14

Записване в училище и обучение на ненавършилите пълнолетие

1. Държавите членки предоставят на ненавършилите пълнолетие деца на кандидатите и на ненавършилите пълнолетие кандидати достъп до образователната система, при условия, които са подобни на тези, които са предвидени за техните собствени граждани, докато не бъде изпълнена мярка за експулсиране срещу тях или срещу техните родители. Обучението може да бъде предоставено в центровете за настаняване.

Съответните държави членки могат да предвидят този достъп да бъде ограничен до обществената образователна система.

Държавите членки не могат да отнемат достъпа до средно образование единствено на основание, че лицето е достигнало възрастта на пълнолетието.

2. Достъпът до образователната система не може да бъде отложен с повече от три месеца, считано от датата на подаване на молбата за международна закрила от или от името на ненавършилия пълнолетие.

При необходимост се осигуряват подготвителни учебни часове, включително учебни часове по езиково обучение, за улесняване на достъпа на ненавършилите пълнолетие до образователната система и участието им в нея, съгласно предвиденото в параграф 1.

3. Когато достъпът до образователната система, предвиден в параграф 1, не е възможен поради особеното положение на

ненавършилия пълнолетие, съответната държава членка предлага други условия на обучението съответствие със своето националното право и практика.

Член 15

Заетост

1. Държавите членки гарантират, че кандидатите имат достъп до пазара на труда не по-късно от 9 месеца от датата, на която е подадена молбата за международна закрила, ако не е било взето решение на първа инстанция от компетентния орган и забавянето не може да бъде вменено в отговорност на кандидата.

2. Държавите членки решават при какви условия да бъде предоставен достъп на кандидата до пазара на труда, в съответствие с националното си право, като в същото време гарантират, че кандидатите имат ефективен достъп до пазара на труда.

По съображения, свързани с тяхната политика на пазара на труда, държавите членки могат да предоставят предимство на гражданите на Съюза и на тези от държавите — страни по Споразумението за Европейското икономическо пространство, както и на законно пребиваващите граждани на трети държави.

3. Достъпът до пазара на труда не се отнема, докато продължават процедурите по обжалването, когато жалбата срещу решение, с което се отхвърля жалбата, взето в рамките на редовна процедура, има суспензивно действие до момента на съобщаване на решението, с което се отхвърля жалбата.

Член 16

Професионално обучение

Държавите членки могат да разрешат достъпа на кандидати до професионалното обучение, независимо дали те имат достъп до пазара на труда.

Достъпът до професионално обучение, свързано с трудов договор, е в зависимост от степента на достъп на кандидата до пазара на труда в съответствие с член 15.

Член 17

Общи правила относно материалните условия на приемане и медицинските грижи

1. Държавите членки гарантират, че материалните условия на приемане са на разположение за кандидатите, когато те подават молбата си за международна закрила.

2. Държавите членки гарантират, че материалните условия на приемане осигуряват подходящ стандарт на живот за кандидатите, което осигурява тяхната прехрана, а също и физическото и психичното им здраве.

Държавите членки гарантират, че стандартът на живот е гарантиран в специфичния случай на уязвими лица в съответствие с член 21, както и в случай на задържани лица.

3. Държавите членки могат да подчинят предоставянето на всички или на част от материалните условия на приемане и на медицинските грижи на условието кандидатите да не разполагат с достатъчно средства, за да имат стандарт на живот, отговарящ на тяхното здравословно състояние, и за осигуряване на прехраната им.

4. Държавите членки могат да изискват от кандидатите да поемат разходите за материалните условия на приемане и здравното обслужване, предвидени в настоящата директива, или да участват в разходите за тях, в съответствие с параграф 3, ако те имат достатъчно средства, например ако са работили разумен срок.

Ако се окаже, че кандидатът разполага с достатъчно средства, за да покрие разходите за материалните условия на приемане и медицинските грижи в момента, когато тези основни нужди са били покрити, държавите членки могат да поискат от кандидата възстановяването им.

5. Когато държавите членки осигуряват материални условия на приемане под формата на финансови помощи или на бонове, стойността им се определя въз основа на нивото (нивата), които са определени в правото или в практиката на съответната държава членка, за да се гарантира подходящ стандарт на живот за гражданите. Държавите членки могат да предоставят по-неблагоприятно третиране на кандидатите в сравнение с техните граждани в тази област, особено когато материалната помощ отчасти се предоставя в натура или когато посоченото(ите) ниво(нива), прилагани към гражданите на съответната държава, имат за цел да осигурят стандарт на живот, по-висок от предвидения за кандидатите съгласно настоящата директива.

Член 18

Разновидности на материалните условия на приемане

1. Когато настаняването е предоставено в натура, то трябва да бъде под една от следните форми или да ги съчетава:

- а) помещения за настаняване на кандидатите докато трае разглеждането на молбата за международна закрила подадена на границата или в транзитната зона;
- б) центрове за настаняване, които предлагат достатъчно добър стандарт на живот;
- в) къщи, апартаменти, хотели или други помещения, приспособени за настаняване на кандидатите.

2. Без да се засягат специфичните условия на задържане, предвидени в членове 10 и 11, по отношение на видовете

настаняване, посочени в параграф 1, букви а), б) и в) от настоящия член, държавите членки гарантират, че:

- а) на кандидатите се гарантира защита на техния семеен живот;
- б) кандидатите имат възможност да общуват със семейството си, с техните правни съветници, с лица, които представляват ВКБООН и други съответни национални, международни и неправителствени организации и органи;
- в) членовете на семейството, правните съветници, лицата, които представляват ВКБООН и съответните неправителствени организации, които са признати от съответната държава членка, имат достъп, за да помогнат на кандидатите. Ограничения на този достъп могат да бъдат наложени само от съображения за сигурност на помещенията, както и на кандидатите.

3. Държавите членки взимат под внимание въпросите, свързани с пола и възрастта, и положението на уязвимите лица по отношение на кандидатите, в помещенията и центровете за настаняване, посочени в параграф 1, букви а) и б).

4. Държавите членки предприемат подходящи мерки за предотвратяване на насилието и агресията, основана на пола, включително сексуалното насилие и сексуалния тормоз, в помещенията и в центровете за настаняване по параграф 1, букви а) и б).

5. Държавите членки осигуряват по правило, че зависимите пълнолетни кандидати със специални потребности за приемане се настаняват заедно с близки пълнолетни роднини, които вече се намират в същата държава членка и които носят отговорност за тях съгласно правото или практиката на съответната държава членка.

6. Държавите членки гарантират, че кандидатите се преместват от едно жилище в друго само когато това е необходимо. Държавите членки дават на кандидатите възможност да уведомят своите правни съветници за своето преместване и за своя нов адрес.

7. Лицата, които работят в центровете за настаняване, трябва да са съответно обучени и са задължени да спазват правилата за поверителност, предвидени в националното право, по отношение на всяка информация, която те са получили в резултат на работата си.

8. Държавите членки могат да включат кандидатите в управлението на материалните ресурси и на нематериалните аспекти на живота в един център чрез консултативен съвет, който представлява лицата, които са настанени там.

9. В надлежно обосновани случаи държавите членки могат по изключение да определят различни разновидности за материалните условия на приемане от разновидностите, които са предвидени в настоящия член, за разумен срок, колкото е възможно най-кратък, когато:

- а) се изисква оценяване на специфичните нужди на кандидата, в съответствие с член 22,
- б) възможностите за настаняване, които обикновено са налице, са временно изчерпани.

Тези различни условия трябва да отговарят при всички положения на основните нужди.

Член 19

Медицински грижи

1. Държавите членки гарантират, че кандидатите получават необходимите медицински грижи, което включва най-малко спешни грижи и основно лечение на болестите и тежките психични разстройства.

2. Държавите членки осигуряват медицинска или друга необходима помощ на кандидатите със специфични нужди за приемане, включително подходящи грижи за психичното здраве, при необходимост.

ГЛАВА III

ОГРАНИЧАВАНЕ ИЛИ ОТНЕМАНЕ НА ВЪЗМОЖНОСТТА ЗА ПОЛЗВАНЕ НА МАТЕРИАЛНИТЕ УСЛОВИЯ НА ПРИЕМАНЕ

Член 20

Ограничаване или отнемане на възможността за ползване на материалните условия на приемане

1. Държавите членки могат да ограничават или изключителни и надлежно обосновани случаи да отнемат възможността да се ползват материалните условия на приемане, когато даден кандидат:

- а) напусне мястото на пребиваване, определено от компетентния орган, без да го е уведоми за това, или ако се изисква разрешение за тази цел, без да го е получил, или
- б) не спазва задължението да се явява пред органите, не отговаря на исканията за предоставяне на информация или не се явява на личните интервюта относно процедурата за предоставяне на убежище в разумен срок, определен от националното право, или
- в) е подал последваща молба, както е предвидено в член 2, буква р) от Директива 2013/32/ЕС.

По отношение на случаите в букви а) и б) когато кандидатът бъде намерен или се яви доброволно пред компетентния орган, едно мотивирано по съответния начин решение, основано на причините за неговото изчезване, се взема по отношение на възстановяването на правото да ползва някои или всички материални условия на приемане, които са били отнети или ограничени;

2. Държавите членки могат също да ограничат възможността да се ползват материалните условия на приемане, когато са в състояние да установят, че кандидатът без основателна причина не е подал молба за международна закрила в обичайния разумен срок след пристигането му в съответната държава членка.

3. Държавите членки могат да ограничават или да отнемат възможността да се ползват материалните условия на приемане, когато даден кандидат е укрив финансови средства и следователно, без да има право, се е ползвал от материалните условия на приемане.

4. Държавите членки могат да определят приложимите санкции в случай на сериозни нарушения на правилника на центровете за настаняване или на поведение, свързано с прояви на сериозно насилие.

5. Решенията за ограничаване или отнемане на възможността за ползване на материалните условия на приемане или санкции, посочени в параграфи 1, 2, 3 и 4 от настоящия член, се постановяват за всеки конкретен случай поотделно, обективно и безпристрастно и са мотивирани. Те се основават на особеното положение на съответното лице, особено по отношение на лицата, посочени в член 21, като се държи сметка за принципа на пропорционалност. Държавите членки осигуряват при всякакви обстоятелства достъпа до медицински грижи в съответствие с член 19 и осигуряват достоен стандарт на живот за всички кандидати.

6. Държавите членки гарантират, че материалните условия на приемане не се отнемат или ограничават, преди да бъде взето решение в съответствие с параграф 5.

ГЛАВА IV

РАЗПОРЕДБИ ОТНОСНО УЯЗВИМИТЕ ЛИЦА

Член 21

Общ принцип

Държавите членки отчитат в националното право за прилагане на настоящата директива специфичното положение на уязвимите лица, като ненавършили пълнолетие, непридружените ненавършили пълнолетие, хората с увреждания, възрастните хора, бременните жени, самотните родители с ненавършили пълнолетие деца, жертвите на трафик на хора, лицата с тежки здравословни проблеми, лицата с психични разстройства и лицата, които са понесли мъчения, изнасилвания или други тежки форми на психологическо, физическо или сексуално насилие, например жените — жертва на генитално осакатяване, в националното право за прилагане на настоящата директива.

Член 22

Преценяване на специалните потребности за приемане на уязвимите лица

1. За ефективното прилагане на член 21 държавите членки преценяват дали кандидатът е кандидат със специални потребности за приемане. Държавите членки посочват също естеството на тези потребности.

Тази преценка започва в разумен срок след подаване на молба за международна закрила и може да бъде включена в съществуващите национални процедури. Държавите членки гарантират, че тези специални потребности за приемане също се разглеждат в съответствие с разпоредбите на настоящата директива, ако те станат явни на по-късен етап от процедурата за предоставяне на убежище.

Държавите членки гарантират, че подкрепата, предоставяна на кандидатите със специални потребности за приемане в съответствие с настоящата директива, е съобразена с техните специални потребности за приемане по време на цялата процедура за предоставяне на убежище и осигуряват подходящо наблюдение на положението им.

2. Не е необходимо предвидената в параграф 1 преценка да е под формата на административна процедура.

3. Единствено уязвимите лица по смисъла на член 21 могат да се разглеждат като лица със специални потребности за приемане и следователно да се ползват от специфичната подкрепа, предоставяна в съответствие с настоящата директива.

4. Предвидената в параграф 1 преценка не засяга оценката на нуждите от международна закрила по силата на Директива 2011/95/ЕС.

Член 23

Ненавършили пълнолетие

1. Висшият интерес на детето представлява първостепенен аргумент за държавите членки при прилагането на разпоредбите на настоящата директива, които се отнасят до ненавършили пълнолетие. Държавите членки гарантират стандарт на живот, подходящ за физическото, умственото, духовното, моралното и социалното развитие на ненавършилите пълнолетие.

2. При преценяването на висшия интерес на детето държавите членки обръщат особено внимание на следните фактори:

- а) възможностите за събиране на членовете на семейството на едно място;
- б) благосъстоянието и социалното развитие на ненавършилите пълнолетие, като се обърне особено внимание на неговата талична ситуация;
- в) съображенията за безопасност и сигурност, особено когато съществува риск ненавършилият пълнолетие да е жертва на трафик на хора;

г) мнението на ненавършилия пълнолетие в съответствие с неговата възраст и зрялост.

3. Държавите членки гарантират, че ненавършилите пълнолетие имат достъп до дейности за свободното време, включително до игри и развлекателни дейности, подходящи за възрастта им, в помещенията и центровете за настаняване, посочени в член 18, параграф 1, букви а) и б), както и достъп до дейности на открито.

4. Държавите членки гарантират, че ненавършилите пълнолетие, които са били жертви на каквато и да е форма на злоупотреба, на небрежност, на експлоатация, на мъчение, на жестоко, нечовешко и унижително отношение, или на въоръжени конфликти, имат достъп до услуги за рехабилитация, и гарантират, че са предоставени подходящи грижи за душевното здраве, както и достъп до квалифицирана помощ, когато това е необходимо.

5. Държавите членки гарантират, че ненавършилите пълнолетие деца на кандидатите или ненавършилите пълнолетие кандидати са настанени със своите родители, със своите ненавършили пълнолетие и несклучили брак братя и сестри или с пълнолетния, който отговаря за тях съгласно правото или практиката на съответната държава членка, при условие че това е във висшия интерес на засегнатите ненавършили пълнолетие.

Член 24

Непридружени ненавършили пълнолетие

1. Държавите членки взимат веднага щом е възможно необходимите мерки, за да гарантират, че представител представлява и помага на непридружения ненавършил пълнолетие, за да може той да се възползва от правата и да изпълнява задълженията, предвидени в настоящата директива. Непридруженият ненавършил пълнолетие се уведомява незабавно за назначаването на представител. Представителят изпълнява задълженията си в съответствие с принципа за висшия интерес на детето съгласно предвиденото в член 23, параграф 2 и разполага с необходимите експертни знания и умения за тази цел. За да се осигурят благосъстоянието и социалното развитие на ненавършилия пълнолетие, посочени в член 23, параграф 2, буква б), лицето, изпълняващо функцията на представител, се сменя само при необходимост. Организации или физически лица, които са или потенциално биха могли да бъдат в конфликт на интереси с непридружения ненавършил пълнолетие, не се допускат да изпълняват функцията на представител.

Компетентните органи правят редовно оценка, включително дали са налице необходимите средства за осигуряване на представителство на непридружения ненавършил пълнолетие.

2. Непридружените ненавършили пълнолетие, които подадат молба за международна закрила, се настаняват, считано от датата, на която са приети на територията, до датата, на която трябва да напуснат територията на държавата членка, в която молбата за международна закрила е била подадена или се разглежда:

- а) при пълнолетни членове на своето семейство;

б) в приемно семейство;

в) в центрове за настаняване, специализирани в приемането на ненавършили пълнолетие;

г) в други места за настаняване, подходящи за ненавършили пълнолетие.

Държавите членки могат да настанят непридружените непълнолетни, навършили 16 години или тези над тази възраст, в центрове за настаняване за пълнолетни кандидати, ако това е в техния висш интерес, както е предвидено в член 23, параграф 2.

Доколкото това е възможно, братята и сестрите не се разделят, с оглед на висшия интерес на съответния ненавършил пълнолетие и по-специално на неговата възраст и на неговата зрялост. Промените в мястото на пребиваване на непридружени ненавършили пълнолетие се свеждат до минимум.

3. Държавите членки започват да издирват членовете на семейството на непридружения ненавършил пълнолетие, при необходимост със съдействието на международни или други компетентни организации, веднага щом това е възможно след подаването на молба за международна закрила, като същевременно се защитава неговия висш интерес. В случай че съществува заплаха за живота или физическата неприкосновеност на ненавършил пълнолетие или на неговите близки роднини, по-специално ако те са останали в държавата по произход, трябва да се осигури събирането, обработването и разпространението на информацията относно тези лица да се осъществяват при условията на поверителност, за да се избегне заплахата за тяхната сигурност.

4. Лицата, които работят с непридружените ненавършили пълнолетие, са преминали през и продължават да получават подходящо обучение относно техните нужди и са задължени да спазват правилата за поверителност, предвидени по националното право, когато става въпрос за информация, която той са узнали във връзка с тяхната работа.

Член 25

Жертви на мъчения и на насилие

1. Държавите членки гарантират, че лицата, които са претърпели мъчения, изнасилвания или други тежки форми на насилие, получават лечението, което е необходимо за отстраняване на причинените от такива действия вреди, по-специално достъп до подходящо медицинско и психологично лечение или грижи.

2. Лицата, които работят с жертвите на мъчения, изнасилвания или други тежки форми на насилие, са преминали през и продължава да получават подходящо обучение относно нуждите на тези жертви и са задължени да спазват поверителността, предвидена по националното право, когато става въпрос за информация, която те са получили във връзка с тяхната работа.

ГЛАВА V

ОБЖАЛВАНИЯ

Член 26

Обжалвания

1. Държавите членки гарантират, че решенията за оставяне, отнемане или ограничаване на предимствата съгласно настоящата директива, или решенията, взети по силата на член 7, които засягат лично кандидатите, могат да бъдат обжалвани съгласно процедурите на националното право. Предоставя се, поне на последна инстанция, възможност за обжалване или преразглеждане пред съдебен орган, както на фактическите, така и на правните основания.

2. В случаите на обжалване или преразглеждане пред съдебен орган, посочени в параграф 1, държавите членки гарантират достъп до безплатна правна помощ и безплатно представителство при поискване, доколкото тази помощ е необходима, за да се гарантира ефективен достъп до правосъдие. Това включва поне изготвяне на необходимите за процеса документи и участие в изслушването пред съдебните органи от името на кандидата.

Безплатната правна помощ и представителство се предоставят от лица с подходяща квалификация, за които това се допуска или разрешава в националното право, и които нямат или не могат да имат потенциален конфликт на интереси с кандидатите.

3. Държавите членки могат също да предвидят, че безплатната правна помощ и представителство се предоставят:

а) само на лицата, които нямат достатъчно средства; и/или

б) само чрез услугите на правни съветници или други консултанти, специално определени от националното право да оказват помощ и да представляват кандидати.

Държавите членки могат да предвидят безплатните правна помощ и представителство да не се предоставят, ако според компетентен орган обжалването или преразглеждането няма реални изгледи за успех. В такъв случай държавите членки гарантират, че правната помощ и представителство не се ограничават произволно и ефективният достъп до правосъдие на кандидата не е възпрепятстван.

4. Държавите членки могат също:

а) да наложат парични ограничения и/или срокове за оставяне на безплатни правна помощ и представителство, при условие че тези ограничения не ограничават произволно достъпа до правна помощ и представителство;

- б) да предвидят, че по отношение на таксите и другите разходи, кандидатите не се ползват от по-благоприятни от обичайно предоставяните на техните граждани условия по въпросите, свързани с правната помощ.

5. Държавите членки могат да изискват пълно или частично възстановяване на направените разходи, след като финансовото положение на кандидата се подобри значително или ако решението за извършване на тези разходи е взето на основание невярна информация, предоставена от кандидата.

6. Процедурите за достъп до правна помощ и представителство се определят в националното право.

ГЛАВА VI

МЕРКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕФИКАСНОСТТА НА СИСТЕМАТА ЗА ПРИЕМАНЕ

Член 27

Компетентни органи

Всяка държава членка уведомява Комисията за органите, които отговарят за изпълнението на задълженията, произтичащи от настоящата директива. Държавите членки информират Комисията за всички промени в наименованието на тези органи.

Член 28

Система за ръководство, наблюдение и контрол

1. При спазване на своята конституционна структура държавите членки въвеждат съответните механизми, за да гарантират наличието на подходящо ръководство, наблюдение и контрол на нивото на условията на прием.

2. Държавите членки предоставят на Комисията съответната информация, като използват формуляра, предвиден в приложение I, най-късно до 20 юли 2016 г.

Член 29

Персонал и средства

1. Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че органите и другите организации, които прилагат настоящата директива, са получили необходимото основно обучение по отношение на нуждите на кандидатите от двата пола.

2. Държавите членки отпускат необходимите средства във връзка с националното право, което е прието в изпълнение на настоящата директива.

ГЛАВА VII

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 30

Доклади

Най-късно до 20 юли 2017 г. Комисията представя доклад на Европейския парламент и на Съвета за прилагането на настоящата директива и предлага необходимите изменения.

Държавите членки изпращат на Комисията необходимата информация за изготвянето на доклада до 20 юли 2016 г.

След като представи първия доклад, Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за прилагането на настоящата директива поне на всеки пет години.

Член 31

Транспониране

1. Държавите членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с членове 1—12, 14—28 и 30 и приложение I най-късно до 20 юли 2015 г. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Когато държавите членки приемат тези разпоредби, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Те включват също така уточнение, че позоваванията в съществуващите закони, подзаконови и административни разпоредби на директивата, отменена с настоящата директива, се считат за позовавания на настоящата директива. Условията и редът на позоваване и формулировката на уточнението се определят от държавите членки.

2. Държавите членки съобщават на Комисията текста на основните разпоредби на националното право, които те приемат в областта, уредена с настоящата директива.

Член 32

Отмяна

Директива 2003/9/ЕО се отменя за държавите членки, обвързани по тази директива, считано от 21 юли 2015 г., без да се засягат задълженията на държавите членки относно срока за транспониране в националното право на директивата, посочена в приложение II, част Б.

Позоваванията на отменената директива се считат за позовавания на настоящата директива и се четат съгласно таблицата на съответствието в приложение III.

*Член 33***Влизане в сила и прилагане**

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в *Официален вестник на Европейския съюз*.

Членове 13 и 29 се прилагат, считано от 21 юли 2015 г.

*Член 34***Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Брюксел на 26 юни 2013 година.

За Европейския парламент
Председател
M. SCHULZ

За Съвета
Председател
A. SHATTER

ПРИЛОЖЕНИЕ I

**Формуляр за докладване относно информацията, която трябва да бъде предоставяна от държавите членки
съгласно член 28, параграф 2**

След датата, посочена в член 28, параграф 2, информацията, която държавите членки трябва да представят, се представя отново на Комисията, когато е налице съществена промяна в националното право или практика, която променя предоставената информация.

1. Въз основа на член 2, буква к) и член 22, моля, уточнете различните стъпки при определянето на лица със специални потребности за приемане, включително започването на процедурата и последиците от нея по отношение на удовлетворяването на такива потребности, по-специално за непридружени ненавършили пълнолетие, жертви на мъчения, изнасилвания или други тежки форми на психологическо, физическо или сексуално насилие и жертви на трафик на хора.
2. Предоставете пълна информация за вида, наименованието и формата на документите, предвидени в член 6.
3. По отношение на член 15 моля, посочете степента, до която достъпът до пазара на труда на кандидатите е обвързан с някакви особени условия и опишете подробно тези ограничения.
4. По отношение на член 2, буква ж) моля, опишете подробно как се осигуряват материалните условия на приемане (т.е. какви материални условия на приемане се предоставят в натура, в парична форма, като ваучери или като комбинация от тези елементи) и посочете размера на помощта за дневни разходи, която се отпуска на кандидатите.
5. Когато това е приложимо, по отношение на член 17, параграф 5 моля, уточнете референтната(ите) точка(и), прилагани от националното право или практика, с оглед определяне на размера на финансовата помощ, предоставена кандидатите. В случай че е налице по-неблагоприятно третиране на кандидатите, в сравнение с гражданите, обяснете причините за това.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

ЧАСТ А

Отменена директива

(посочена в член 32)

Директива 2003/9/ЕО на Съвета

(ОВ L 31, 6.2.2003 г., стр. 18).

ЧАСТ Б

Срок за транспониране в националното законодателство

(посочен в член 32)

Директива	Срок за транспониране
2003/9/ЕО	6 февруари 2005 г.

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Таблица на съответствието

Директива 2003/9/ЕО	Настоящата директива
Член 1	Член 1
Член 2, уводни думи	Член 2, уводни думи
Член 2, буква а)	—
Член 2, буква б)	—
—	Член 2, буква а)
Член 2, буква в)	Член 2, буква б)
Член 2, буква г), уводни думи	Член 2, буква в), уводни думи
Член 2, буква г), подточка i)	Член 2, буква в), първо тире
Член 2, буква г), подточка ii)	Член 2, буква в), второ тире
—	Член 2, буква в), трето тире
Член 2, букви д), е) и ж)	—
—	Член 2, буква г)
Член 2, буква з)	Член 2, буква д)
Член 2, буква и)	Член 2, буква е)
Член 2, буква й)	Член 2, буква ж)
Член 2, буква к)	Член 2, буква з)
Член 2, буква л)	Член 2, буква и)
—	Член 2, буква й)
—	Член 2, буква к)
Член 3	Член 3
Член 4	Член 4
Член 5	Член 5
Член 6, параграфи 1—5	Член 6, параграфи 1—5
—	Член 6, параграф 6
Член 7, параграфи 1 и 2	Член 7, параграфи 1 и 2
Член 7, параграф 3	—
Член 7, параграфи 4—6	Член 7, параграфи 3—5

Директива 2003/9/ЕО	Настоящата директива
—	Член 8
—	Член 9
—	Член 10
—	Член 11
Член 8	Член 12
Член 9	Член 13
Член 10, параграф 1	Член 14, параграф 1
Член 10, параграф 2	Член 14, параграф 2, първа алинея
—	Член 14, параграф 2, втора алинея
Член 10, параграф 3	Член 14, параграф 3
Член 11, параграф 1	—
—	Член 15, параграф 1
Член 11, параграф 2	Член 15, параграф 2
Член 11, параграф 3	Член 15, параграф 3
Член 11, параграф 4	—
Член 12	Член 16
Член 13, параграфи 1—4	Член 17, параграфи 1—4
Член 13, параграф 5	—
—	Член 17, параграф 5
Член 14, параграф 1	Член 18, параграф 1
Член 14, параграф 2, първа алинея, уводни думи, букви а) и б)	Член 18, параграф 2, уводни думи, букви а) и б)
Член 14, параграф 7	Член 18, параграф 2, буква в)
—	Член 18, параграф 3
Член 14, параграф 2, втора алинея	Член 18, параграф 4
Член 14, параграф 3	—
—	Член 18, параграф 5

Директива 2003/9/ЕО	Настоящата директива
Член 14, параграф 4	Член 18, параграф 6
Член 14, параграф 5	Член 18, параграф 7
Член 14, параграф 6	Член 18, параграф 8
Член 14, параграф 8, първа алинея, уводни думи, първо тире	Член 18, параграф 9, първа алинея, уводни думи, буква а)
Член 14, параграф 8, първа алинея, второ тире	—
Член 14, параграф 8, първа алинея, трето тире	Член 18, параграф 9, първа алинея, буква б)
Член 14, параграф 8, първа алинея, четвърто тире	—
Член 14, параграф 8, втора алинея	Член 18, параграф 9, втора алинея
Член 15	Член 19
Член 16, параграф 1, уводни думи	Член 20, параграф 1, уводни думи
Член 16, параграф 1, буква а), първа алинея, първо, второ и трето тире	Член 20, параграф 1, първа алинея, букви а), б) и в)
Член 16, параграф 1, буква а), втора алинея	Член 20, параграф 1, втора алинея
Член 16, параграф 1, буква б)	—
Член 16, параграф 2	—
—	Член 20, параграфи 2 и 3
Член 16, параграфи 3—5	Член 20, параграфи 4—6
Член 17, параграф 1	Член 21
Член 17, параграф 2	—
—	Член 22
Член 18, параграф 1	Член 23, параграф 1
—	Член 23, параграфи 2 и 3
Член 18, параграф 2	Член 23, параграф 4
—	Член 23, параграф 5
Член 19	Член 24
Член 20	Член 25, параграф 1
—	Член 25, параграф 2
Член 21, параграф 1	Член 26, параграф 1

Директива 2003/9/ЕО	Настоящата директива
—	Член 26, параграфи 2—5
Член 21, параграф 2	Член 26, параграф 6
Член 22	—
—	Член 27
Член 23	Член 28, параграф 1
—	Член 28, параграф 2
Член 24	Член 29
Член 25	Член 30
Член 26	Член 31
—	Член 32
Член 27	Член 33, първа алинея
—	Член 33, втора алинея
Член 28	Член 34
—	Приложение I
—	Приложение II
—	Приложение III